

ANADOLU ÜNİVERSİTESİ

AÇIKÖĞRETİMFAKÜLTESİ

AVRUPA BİRLİĞİ

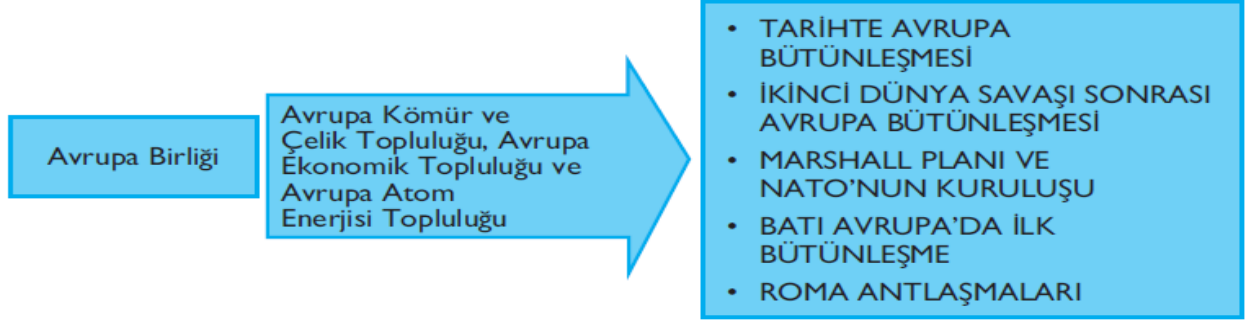
Ders Notları

NorFuLL Paylaşım Mekanı

ÜNİTELER

- 1 - Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu, Avrupa Ekonomik Topluluğu ve Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu
- 2 - Avrupa Birliği Hukuku
- 3 - Avrupa Birliği'nin Kurumları
- 4 - Avrupa Birliği'nin Bütünleşme Süreci
- 5 - Avrupa Birliği'nin Genişleme ve Avrupa Komşuluk Politikası
- 6 - Avrupa Birliği'nin Ekonomik ve Sosyal Politikaları
- 7 - Topluluklardan Avrupa Birliği'ne Avrupa Bütünleşmesinin Geçirdiği Değişim Süreci
- 8 - Lizbon Antlaşması Sonrası Avrupa Birliği'nin Yeni Yapısı

Ünite 1 - Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu, Avrupa Ekonomik Topluluğu ve Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI SONRASI AVRUPA BÜTÜNLEŞMESİ

Federalizm bir siyasi bütünleşme ve örgütlenme modelidir. Federalizm fikrinin vücut bulmuş hâli olan **Federasyon**, egemenliğin merkezî (federal) devlet ile üye (federe) devletler arasında paylaştığı bir bütünleşme şeklidir. Federasyonda devletler ortak çıkarlarını gerçekleştirmek ve ortak faydalar elde etmek üzere gönüllü olarak bir araya gelirler. Ortak çıkarların gerçekleştirilme amacı, üyelerin bireysel çıkarlarının uzlaştırılmasını ve asgari müşterekte buluşulmasını gerektirir.

İkinci Dünya Savaşı Sonrası Genel Durum

İkinci Dünya Savaşı sonrası Avrupa'nın bütünleşmesine neden olan gelişmelerin başlıca iki sebebi vardır. Bunlardan ilki; Avrupa ülkelerinin savaş sonrası kayıpları telafi etme çabaları ve Almanya sorununun çözülmesi için yapılan düzenlemelerin etkisi; ikincisi ve daha da önemlisi, Amerika Birleşik Devletleri'nin (ABD) ekonomik ve siyasi çıkarları doğrultusunda savaştan büyük kayıpla çıkan Avrupa'nın bütünleşmesini hızlandırıcı rol oynamasıdır.

MARSHALL PLANI VE NATO'NUN KURULUŞU

Truman Doktrini

Soğuk Savaş koşullarında, özellikle de 1947 yılından itibaren SSCB ile ABD arasındaki karşıtlık giderek daha fazla ortaya çıkmaya başlamıştır. SSCB'nin Doğu Avrupa'da nüfuzunu artırması, Fransa ve İtalya'da komünist partilerin güç kazanması gibi gelişmeler, Sovyet etki alanının genişlemesi karşısında ABD'nin Avrupa'yı ekonomik ve siyasi açıdan güçlendirmesi gereğini daha da belirgin hâle getirmiştir. Tüm bu gelişmeler sonucunda, **12 Mart 1947 tarihinde ABD Başkanı Harry Truman** Kongre'de yaptığı tarihi konuşmasında dünyanın iki ideoloji arasında bölünme aşamasında olduğunu belirtmiş ve ABD'nin komünist tehlikesi altında bulunan **Türkiye ve Yunanistan'a 400 milyon dolarlık askerî yardım yapacağını açıklamıştır.**

Marshall Planı

Truman Doktrininden sonra, ABD'nin Avrupa'yı güçlendirme çabalarının ekonomik ayağı Marshall Planı ile sağlanmıştır. Avrupa'yı tek tek ülkeler temelinde değil, bir bütün olarak kapsayan bu Plan, Avrupa'nın ekonomik göstergelerinin iyileştirilmesi için bir birlik yaratma hedefini öngörmekte idi. İçerik itibarıyla serbest ticaret fikrine dayalı olan Plan, ABD'nin ekonomik ve siyasi üstünlüğünü sürdürme ve SSCB'nin

ilerlemesini durdurma hedefine yönelik olarak oluşturulmuştur. Plan yasalaşmış ve 1948’de onaylanarak yürürlüğe girmiştir. Marshall Planı’na ilişkin düzenlemeler için Avrupa ülkeleri kendi aralarında Nisan 1948’de **Avrupa Ekonomik İş birliği Örgütü**nü (Organization of European Economic Cooperation-OEEC) kurmuşlardır. Bu Örgüt 1961 yılında **Ekonomik İş birliği ve Kalkınma Örgütü**ne (Organization of Economic Cooperation and Development- OECD) dönüşmüştür. Marshall Planı kapsamında verilen ekonomik yardımlar, 1950 yılında başlayan Kore Savaşı ile birlikte askerî yardımlara dönüştürülmüştür. Marshall Planı 1953 yılında resmen sona ermiştir. Batı Avrupa ülkeleri ile ABD’nin Truman Doktrini ile başlayan yakın iş birliği 4 Nisan 1949 tarihinde **Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü’nün (NATO)** kurulması ile devam etmiştir.

BATI AVRUPA’DA İLK BÜTÜNLEŞMESİ

Schuman Bildirisi

Avrupa bütünleşmesinde daha somut adımlar 1950’lerin başında atılmıştır. Fransız Dışişleri Bakanı Robert Schuman, Fransız iş adamı ve siyasetçi **Jean Monnet’nin** hazırladığı ve 9 Mayıs 1950 tarihinde açıkladığı kendi adıyla anılan Schuman Bildirisi’nde; Avrupa’da barışın ancak iki tarihi düşman Fransa ve Almanya’nın yakınlaşması ile gerçekleşebileceğini belirtmiştir.

Bu doğrultuda, **Schuman Bildirisi’nde, İkinci Dünya Savaşı’nın temel ham maddeleri Fransa ve Almanya’nın sanayilerinin temeli olan kömür ve çelik üretiminin bir üst otorite tarafından yönetilmesi öngörülmüştür.**

Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu

Schuman Bildirisi’nin ilan edilmesinden bir yıl önce Monnet Avrupa Kongresi kapsamında hazırladığı bir görüşte, kömür ve çelik üretiminin bir yüksek otorite tarafından yürütülmesinin israfı ve üretim çakışmalarını engelleyeceğini, kartelleşmenin önüne geçeceğini, üretimi daha rekabet edebilir hâle getireceğini ve sınaî kalkınmayı hızlandıracağını savunmuştur. Monnet bu çerçevede, Fransa ve Almanya’nın daha önceki yıllarda, savaş malzemelerinin ham maddesi olan kömür ve çelik için güçlü bir rekabet içine girmiş olduklarını, Alsace Lorraine’ne sahip olabilmek için çarpıştıklarını kömür ve çeliğin uluslar üstü bir yönetim altına sokulması hâlinde, Almanya’nın gücünün sınırlandırılabilceğini dile getirmiştir. Son olarak Monnet’ye göre, kömür ve çelik üretiminin uluslar üstü biçimde yönetilmesi, Alman sanayinin diğer Batı Avrupa ülkelerine bağımlı hâle gelmesini sağlayacak, dolayısıyla Fransa’nın Alman sanayisinin egemenliği altına girmesi korkusunu ortadan kaldıracaktır. **Schuman Bildirisi’nin açıklandığı 9 Mayıs günü AB’nin temellerinin atıldığı bir tarih olarak kabul edilmekte ve bugün de Avrupa günü olarak kutlanmaktadır.** Schuman Bildirisi, 18 Nisan 1951 tarihinde imzalanan ve 23 Temmuz 1952 tarihinde yürürlüğe giren Paris Antlaşması ile kurulan Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu’na (AKÇT) giden yolu açmıştır. Bu çerçevede Antlaşma kapsamındaki konular Topluluk politikaları na dâhil edilmiştir. Antlaşma pek çok kez revize edilmiştir. **Sektörel bütünleşmenin ilk örneği sayılan AKÇT’ye Fransa ve Almanya dışında İtalya, Belçika, Hollanda ve Lüksemburg katılmıştır.**

Siyasi Bütünleşme Çabaları: Avrupa Savunma Topluluğu ve Avrupa Siyasi Topluluğu Girişimleri

Avrupa Savunma Topluluğu Girişimi

Fransa Başbakanı **Rene Pleven**, 24 Ekim 1950 tarihinde Fransız Meclisi’ne 100.000 askerlik bir Avrupa Ordusu kurulması önerisini sunmuştur. Plan’a göre; savaş zamanı Avrupa Ordusuna katılacak ülkeler, Avrupa savunmasını bir Üst Düzey Müttefik Komutanlığının idaresi altında üstleneceklerdir. Diğer zamanlarda bu kuvvetler ilgili devletlerin kontrolü altında olacaktır.

Bu dönemde ortaya çıkan bir diğer iş birliği girişimi, Avrupa Savunma Topluluğu’nun hemen ardından gündeme gelen Avrupa Siyasi Topluluğu’dur. Avrupa Savunma Topluluğu ve Avrupa Siyasi Topluluğu girişimleri birlikte değerlendirilmiş ancak Avrupa Savunma Topluluğu Antlaşması’nın, Fransa Parlamentosu’nda 1954 yılında reddedilmesinin ardından Siyasi Topluluk fikri de hayata geçirilememiştir.

ROMA ANTLAŞMALARI

Belçika Dışişleri Bakanı **Paul Henri Spaak** başkanlığında bir Komisyonun kurulmasına karar verilmiştir. Spaak Komisyonu, Nisan 1956'da üye devletler arasında ortak bir pazarın oluşturulması ve bir atom enerjisi topluluğunun kurulmasına ilişkin iki öneri hazırlamıştır.

Komisyon'un hazırlıkları sonucunda 25 Mart 1957 tarihinde Roma'da **Fransa, İtalya, Almanya, Belçika, Hollanda ve Lüksemburg arasında Roma Antlaşmaları (Rome Treaties) imzalanmıştır**. Roma Antlaşmaları kapsamında Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET-European Economic Community) ve Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu (AAET) kurulmuştur.

Avrupa Ekonomik Topluluğu ve Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu

1965 yılında imzalanan ve 1967 yılında yürürlüğe giren Füzyon Antlaşması ile Avrupa Kömür ve Çelik Topluluğu (AKÇT), Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) ve Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu'nun (AAET) asli organları (Konsey ve Komisyon) birleştirilmiştir. Bu gelişme ile bu üç topluluk "**Avrupa Toplulukları**" olarak adlandırılmaya başlanmıştır. Avrupa Topluluklarından AET, 1992 yılında imzalanarak 1993 yılında yürürlüğe giren **Maastricht Antlaşması** ile "Avrupa Topluluğu" adını almıştır. Maastricht Antlaşması çerçevesinde belirtilmesi gereken bir diğer gelişme, Avrupa bütünleşme sürecinin ekonomik boyutu yanında siyasi boyutunun da gündeme gelmesi ile artık "**Avrupa Birliği**" olarak adlandırılmaya başlanmasıdır. AET, üyeleri arasında **Gümrük Birliği ve Ortak Pazar** oluşturulmasını öngören kapsamlı bir ekonomik bütünleşme oluştururken AAET enerji ve nükleer teknolojinin barışçıl amaçlarla kullanılabilmesi için iş birliğinin geliştirilmesi konusunda düzenlemeler getirmiştir. Roma Antlaşmaları 1 Ocak 1958 tarihinde yürürlüğe girmiştir.

Avrupa Bütünleşmesinde Önemli Tarihler (1945-1957)

19 Eylül 1946: Winston Churchill, Zürih Konuşması'nı yaptı.

17 Aralık 1946: Avrupa Federalistler Birliği Paris'te kuruldu.

Mart 1947: Dunkirk Antlaşması imzalandı.

Mart 1947: Truman Doktrini açıklandı.

Haziran 1947: Marshall Planı açıklandı.

14 Mayıs 1947: Winston Churchill'in öncülüğünde Birleşik Avrupa Hareketi oluşturuldu.

1 Ocak 1948: Belçika, Hollanda ve Lüksemburg arasında Gümrük Antlaşması imzalandı.

17 Mart 1948: Brüksel Antlaşması imzalandı.

7-11 Mayıs 1948: Lahey'de Avrupa Kongresi toplandı.

4 Nisan 1949: Kuzey Atlantik Antlaşması Örgütü (NATO) kuruldu.

5 Mayıs 1949: Avrupa Konseyi kuruldu.

9 Mayıs 1950: Schuman Bildirisi açıklandı.

18 Nisan 1951: Paris Antlaşması imzalandı. AKÇT kuruldu.

27 Mayıs 1952: Avrupa Savunma Topluluğu (AST) Antlaşması imzalandı.

30 Ağustos 1954: AST Fransız Parlamentosu tarafından reddedildi.

1-2 Haziran 1955: Messina Konferansı düzenlendi.

25 Mart 1957: Avrupa Ekonomik Topluluğu (AET) ve Avrupa Atom Enerjisi Topluluğu'nu kuran Roma Antlaşmaları imzalandı.

Bütünleşmenin Teorik Açıklaması

Bütünleşmenin başlangıç yıllarında Batı Avrupa'da federalist çizgide bir bütünleşme için çabalar yürütenler esas olarak iki farklı yöntem takip etmekteydiler. İtalyan **Altiero Spinelli'nin Avrupa Federalist Hareketi grubu**, Avrupa'da bir kurucu meclis toplanmasını, bu meclis tarafından hazırlanacak bir anayasa çerçevesinde devletler arasında tam bir siyasi birlik oluşturulmasını hedefliyordu. **Fransa**

merkezli La Federation grubu ise federal yapıda bir Avrupa bütünleşmesini hedeflemekle birlikte, önce ekonomik birliğin, bunun başarılı olması hâlinde daha sonraki yıllarda bir siyasi birliğin kurulmasından yanaydı. Söz konusu bu yaklaşım, 1950'lerin ikinci yarısında geliştirilecek yeni işlevselcilik (Neo-fonksiyonalizm) teorisinin ortaya çıkışını sağlamıştır. Yeni işlevselcilik Avrupa bütünleşmesinin ilk dönemlerinde en önemli teorik arka planı olarak kabul edilmiştir.

Yeni işlevselcilik- Neofonksiyonalizm adını 1958 yılında **Ernst B. Haas** tarafından yayımlanan "Avrupa'nın Birleştirilmesi: Siyasi, Sosyal ve Ekonomik Güçler 1950-1957" adlı kitap ile duyurmuştur ve Avrupa bütünleşme sürecini açıklamayı amaçlayan bir teoridir. 1950 ve 60'lı yıllarda popüler olan teori, Birlik'in kurucuları Jean Monnet ve Robert Schuman'ın görüşlerini yansıtmaya bakımdan da önemlidir. **Neofonksiyonalizm esas itibarıyla ekonomik bütünleşmenin siyasi bütünleşmeye varıp varamayacağı noktası ile ilgilenmiştir. Neofonksiyonalizmin en temel kavramı "yayılma"dır (spill-over). Buna göre bir politika alanında başlayan iş birliği ve bütünleşme, birbirleriyle yakın ilişkileri nedeniyle diğer politika alanlarına yayılabilecektir.**

Ünite 2 - Avrupa Birliği Hukuku

Avrupa Birliği'nin hukuk düzeni, **sui generis bir hukuk düzeni** niteliğindedir. Uluslararası düzeyde bugüne kadar pek örneği olmayan bu hukuk sistemi, Topluluğa üye devletlerin iç hukuklarında sahip oldukları "egemenlik yetkilerinin bir bölümünü Topluluğa devretmeleri" sonucunda oluşmuştur. **Uluslarüstü, (supranasyonal)** hukuk olarak nitelendireceğimiz bu hukuk düzeninin gerek uluslararası hukuk gerekse Topluluğa üye devletlerin ulusal hukuklar oyla yakın ilişkisi vardır.

Préambül: Antlaşma veya anlaşmaların başında, maddelerinden önce yer alan ve yapılan bu antlaşmanın **anlam ve önemini vurgulayan kısım.**

AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKU – ULUSLARARASI HUKUK İLİŞKİLERİ

Monist Görüş: Uluslararası hukuk normlarının, **herhangi bir ulusal hukuk normuna dönüştürülmesine gerek olmaksızın**, iç hukukun parçası olduğunu kabul eden görüş.

Düalist Görüş: Uluslararası hukuk normları ile **ulusal hukuk normlarının birbirlerinden ayrı ve bağımsız olduğu** fakat bu iki hukuk normunun eş düzeyde olduğunu kabul eden görüş.

Hukuk Düzeninin Søjeleri: Ulusal hukukta bu søjeler **gerçek ve tüzel kişilerdir**. Uluslararası hukukun søjeleri ise **devletler ve uluslararası örgütlerdir**. AB'de ise gerçek ve tüzel kişiler yanında devletler de bu hukuk düzeninin søjeleridir.

AB hukuk düzeni, **Isaac** tarafından şöyle tanımlanmaktadır: Birlik hukuku, kendine özgü biçimde çalışan organlara ve kaynaklara sahip olan, bu kaynakları uygulamaya koyan, yorumlayan, uygulanmaması hâlinde yaptırımını gerekli kılan kurumsal ve düzenli bir hukuk normları bütünüdür.

Avrupa Birliği hukukunun kısmen otonom nitelikteki bu yapısının, üye devletler ulusal hukuklarından tamamen kopuk bir düzen anlamına gelmediğini, her iki hukuk düzeni arasında sıkı bir ilişki, hatta "eş güdüm" olduğunu belirtmek gerekir. Eş güdüm, özellikle şu konularda ortaya çıkmaktadır:

1. Ulusal mahkemeler Birlik hukukunu uygulamakla yükümlüdür.
2. Ulusal organlar, iç hukuk düzenlemelerine gitmekle yükümlüdür.
3. Kimi zaman Birlik hukuku, ulusal hukuka gönderme (atıf) yapmaktadır.

AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKUNUN AYIRICI ÖZELLİKLERİ

Avrupa Birliği Hukukunun Uluslarüstü (Supranasyonal) Niteliği

Pacta sunt servanda: Ahde vefa anlamına gelen bir deyimdir. Bir başka anlatımla, yaptığın anlaşmalara saygı göster demektir.

Uluslarüstülük (supranationalité): AB'de örgütün üye devletlerden kısmen devraldığı egemenlik yetkileriyle kurduğu ve üye devletlerin ulusal yetkilerinin örgüt içinde kısıtlandığı "siyasal ve hukuksal yapı". Bu yeni hukuk kavramı, "yetki devrini hatta *ulusal egemenliğin Birlik organlarına kısmen terk*

edilmesini” gerekli kılmaktadır. İster yetki devri şeklinde olsun, ister daha ileri giderek, ulusal egemenliğin bir bölümünün Topluluğa terk edilmesi olsun, her iki olguda da bir “bağımlılık” söz konusudur. Bu bağımlılık üç şekilde ortaya çıkmaktadır:

1. Bir üye devlet, özel ya da tüzel kişi gibi **antlaşma hükümlerine uymak zorundadır**.
2. Bir üye devlet, Birlik’in yetkili organlarının belirlediği normları aynen kabul etmek ve uygulamaya koymak zorundadır.
3. Bir üye devlet, kimi zaman karar alma yetkisini elinde tutmakla birlikte, bu yetkiyi ancak Birlik’in kontrolü hatta vesayeti altında kullanabilmektedir.

Avrupa Birliği Hukukunun Doğrudan Uygulanması ve Etkiler Doğurması

Doğrudan uygulanma; bir AB hukuku normunun üye devlet iç hukukuna dâhil olması ve bu hukuk düzeninde uygulanabilmek bakımından **herhangi bir tamamlayıcı ulusal norma gereksinme duymaması** anlamına gelmektedir. **Doğrudan etki doğurma** ise ulusal hukuka dâhil olan bir AB hukuku normunun, **özel ve tüzel kişiler lehine haklar doğurması ve bu hakların ulusal yargı organları önünde, hak sahipleri tarafından doğrudan ileri sürülebilmesi anlamına gelmektedir.**

Doğrudan uygulanabilirlik ve hukuksal sonuçlar doğurma olgusu Avrupa Birliği hukukunun etkinliğini güçlendirmektedir. Birliği kuran antlaşmalarda “doğrudan uygulanan hükümlerin” bir tanımı yer almamaktadır. Ancak, Birlik hukuk normlarının üye devletler hukuklarının üstünde yer alması, bu normların üye devletlerin ulusal hukuk düzenlerinde doğrudan uygulanmalarının doğal bir sonucudur. Bu normları 3 grupta toplamak olasıdır.

1. **Birincil hukuk (antlaşma hükümleri),**
2. **İkincil hukuk (türev hukuk normları)**
3. **Birlik’in üçüncü ülkelerle yaptığı sözleşme hükümleri**

Birincil hukuk normları niteliğindeki AT Antlaşması’nın “doğrudan uygulanan” hükümleri **bir şey yapmama** yükümlülüğü ile **bir şey yapma** yükümlülüğü şeklinde ikiye ayrılabilir. Antlaşmalarda yer alan, **bir şey yapmama yükümlülüğüne örnek olarak, üye devletlerin işçilerin serbest dolaşımına yeni kısıtlamama koymama hükmünü, bir şey yapma yükümlülüğüne de malların serbest dolaşımına uygulanan gümrük vergileri ve kotaların kaldırılması hükmünü gösterebiliriz.**

İkincil hukuk yani türev hukuk normları, Birlik yetkili organlarının Antlaşmalardan aldığı yetkilere dayanarak belirlediği hukuk normlarıdır. Bunlar “tüzükler, yönergeler ve kararlardır.

Avrupa Birliği Hukukunun Önceliği

Bir AB hukuk normu ile Birlik’e üye bir üye ülkenin ulusal hukuk normunun çatışması hâlinde, ulusal norm yerine AB hukuk normunun uygulanmasıdır.

Avrupa Birliği hukukunun önceliği sorunu bizi beş önemli “hukuksal sonuç” a götürmektedir. Varılan sonuçları şu şekilde ele alabiliriz:

1. Öncelik, Avrupa Birliği hukukunun “varlık nedeni”dir. Bu hukuk düzeni, üye devletler tarafından kendisine gereken saygınlık gösterildiği ölçüde varlığını sürdürebilir.
2. Öncelik, AB hukuk düzeninin “üstünlüğü” olgusunun bir simgesidir. Üye devletler Avrupa Birliği hukukuna öncelik tanımazlarsa bu hukuk düzeninin üstünlüğü de söz konusu olmaz.
3. Öncelik, Birlik hukuk normlarının tamamının (antlaşmalar, türev hukuk, sözleşmeler), kendisine ters düşen ulusal normlar yerine uygulanmasıdır. Adalet Divanı, 2.3.1967 tarihinde, SAN MICHELE davasında verdiği kararında, üye devletler anayasalarındaki hükümlerin, Avrupa Birliği hukukunun zararına kullanılmayacağını, böyle bir durumun “Birlik kamu düzeni”ne ters düşeceğini hükme bağlamıştır.
4. Öncelik, yalnızca Birlik kurumlarıyla, üye devletlerarasındaki ilişkilerde değil, “üye devletler iç hukuklarında” da hukuksal sonuçlar doğurur.
5. Öncelik, ulusal yargıç tarafından bizzat gözetilmek ve uygulanmakla birlikte, bu öncelikte yararı bulunan özel ve tüzel kişiler tarafından da görülen davalarda “defi” olarak ileri sürülebilir.

Avrupa Birliği Hukukunun Yürürlüğe Konulması

İkincil Yetki (Subsidiarite): Birlik'in amaçlarına ulaşması için alınacak önlemlerin, ulusal düzeye oranla "Birlik düzeyinde daha etkin biçimde uygulanabilecek ya da alınacak önlemler **bir üye devletin sınırlı hareket alanını aşacak boyutta olması hâlinde**, antlaşmada o girişim için gerekli yetki öngörülmemiş olsa bile Birlik bu girişim için yetki kullanır. Bu durumda üye devletlerin ulusal planda kullandıkları yetkiler, Birlik'e devredilmektedir. Bu yetki "ikincil yetki"dir.

Avrupa Topluluklarını kuran antlaşmalarda ikincil yetki **kavramı**, önceleri "adı verilmeksizin" yer almaktaydı. Ancak Lizbon Antlaşması'yla değiştirilen AB Antlaşması' nın 13/1 ve 2 maddesi ikincil yetki kavramının özünü ve hukuksal çerçevesini oluşturmaktadır. Bu maddeye göre:

1. "Birlik'in kurumları şunlardır:

- **Avrupa Parlamentosu,**
- **Avrupa Konseyi,**
- **Konsey,**
- **Avrupa Komisyonu,**
- **Avrupa Birliği Adalet Divanı,**
- **Avrupa Merkez Bankası,**
- **Sayıştay.**

2. Her kurum antlaşmaların kendisine verdiği yetkilerin sınırları içinde ve bu antlaşmalarda öngörülen amaç, yöntem ve koşullara uygun olarak hareket eder. Kurumlar, aralarında özverili bir iş birliği yaparlar" **Oransallık (Proporsiyonalite):** Avrupa Birliği'nin karar organlarının, Birlik Antlaşmalarının ve bu antlaşmaların verdiği yetkilere dayanarak çıkardıkları hukuk belgelerinin uygulamasında, kullanacakları yetkiler, sonuç almak için gerekli "minimum düzeyi" aşmamalı ve üye **devletlerin ulusal yetki alanlarına tecavüz etmemelidir.** Buna "oransallık ilkesi" denir.

AVRUPA BİRLİĞİ HUKUKUNUN KAYNAKLARI

Antlaşmalar (Birincil Normlar)

AB'nin birincil hukuk normları arasında saymak gerekir. Bunlar aşağıdaki belgelerdir:

- **Birleştirmeye Antlaşması** (AB'nin üç ayrı Bakanlar Konseyi ve Komisyonu birleştiren Antlaşma),
- **Tek Avrupa Senedi,**
- **Katılma Antlaşmaları,**
- **Maastricht Antlaşması,**
- **Amsterdam Antlaşması,**
- **Nice Antlaşması,**
- **Lizbon Antlaşması**

Antlaşmaların hukuksal değeri ve Birlik hukukundaki yeri açısından ele alındıklarında, antlaşmalar "statü" niteliği taşımaktadır. Antlaşmalar, hiyerarşik olarak üye devletlerin ulusal "anayasalarının da üstünde" yer almaktadır.

Antlaşmaların uygulanması, Avrupa Birliği hukukunun uygulanma alanını da belirlemektedir.

Antlaşmalar, Birlik organlarına yetkiler de vermekte ve bu organların saygınlık göstermeleri gereken ilkeleri ve antlaşmaların uygulanma yöntemlerini de belirlemektedir.

Mekân açısından ele alındığında ise antlaşmalar üye devletlerin tümünde ve bağımsızlıklarını henüz kazanamadıkları için üye devletlere "deniz aşırı yörelerde" uygulanmaktadır. Bu yöreler: **Yeni Kaledonya ve ona bağlı yerler, Fransız Polenezyası, Reunion Adası, Fransız Antartikası ve Austral Toprakları, Hollanda Antilleri ve Aruba, Kayman Adaları, Falkland Adaları, Güney Georgia ve Güney Sandwich Adaları, Türk ve Kayık Adaları, İngiliz Bakir Adaları, Monsera, Pitkern, St. Helen ve ona bağlı yerler, İngiliz Antartikası, Hint Okyanusu'ndaki İngiliz yöreleri, Grönland** olarak antlaşmalarda belirlenmiştir **Antlaşmaların bölümleri** iki temel antlaşmada kısmen farklı biçimde düzenlenmiştir.

Yeni AB Antlaşması aşağıdaki bölümleri kapsamaktadır:

- Preambul
- Ortak Hükümler

- Demokratik İlkelerle İlişkin Hükümler
- Kurumlara İlişkin Hükümler
- Güçlendirilmiş İş Birliği'ne İlişkin Hükümler
- Birlik'in Dış etkinliklerine İlişkin Genel Hükümler ve Ortak Dış Politika ve Güvenlik Politikasıyla İlgili Özel Hükümler
- Son Hükümler

Buna karşılık Avrupa Birliği'nin İşleyişine Dair Antlaşma ise aşağıdaki bölümleri içermektedir:

- Preambul
- İlkeler
- Ayrımcılık Yapmama ve Avrupa Vatandaşlığı
- Birlik'in Politikaları ve İç Etkinlikleri
- Denizaşırı Yurt ve Ülkelerin Ortaklığı
- Birlik'in Dış Girişimleri
- Kurumsal ve Mali Hükümler
- Genel ve Son Hükümler
- Ekler: Protokoller ve Bildiriler

Antlaşmaların revizyonu; Antlaşmalar, "statik hukuk belgeleri" görünümünü vermelerine karşın, gerektiğinde günün koşullarına uydurulmak bakımından değiştirilme olanağını (Revizyon) da öngörmektedir.

Antlaşma boşluklarının doldurulması; uluslararası ya da uluslar üstü örgütlerin kurucu antlaşmalarının, örgütün amaçlarına ulaşabilmek için gerekli tüm ayrıntıları kurucu antlaşmalarda öngörebildiğini düşünebilmek güçtür. Dolayısıyla kurucu antlaşmalarda olabilecek boşlukların doldurulabilmesi amacıyla başvurulacak önlemler "hukuksal yetki" sorununu da beraberinde getirmektedir.

Türev Hukuk (İkincil Normlar)

Birliği kuran antlaşmalar, Birlik organlarına, açıkça belirtilmese bile "yasama yetkisi" tanımışlardır.

Organların, antlaşmalardan aldıkları yetkiyle, Toplulukların hedeflerini gerçekleştirmek için kabul ettikleri normlar bütününe "türev hukuk" adı verilir.

Yetkilerini kullanmak için Birlik kurumları tüzükler, yönergeler, kararlar, öneriler ve görüşler kabul ederler.

- **Tüzük**, genel bir kapsama sahiptir. Tüm yönleriyle bağlayıcıdır ve **her üye devlette** doğrudan uygulanır.
- **Yönerge**, şekil ve yöntemler bakımından yetkiyi ulusal kurumlara bırakarak, **yöneldiği devleti** varılacak sonuçlar bakımından bağlar.
- **Karar**, tüm yönleriyle bağlayıcıdır. Kararlar belli kişilere yönelmişse onları bağlar.
- **Öneriler ve görüşler** bağlayıcı değildir.

Tüzükler Özellikleri

- Genel ve Soyut Kuralları Kapsamaları
- Tüm Yönleriyle Bağlayıcı Olmaları
- Üye Devletlerde Doğrudan Uygulanmaları
- Hukuk Süjeleri Bakımından Hak ve Yükümlülükler Doğurmaları

Yönergeler Özellikleri

- ▶ Kapsamlarının Sınırlı Olması
- ▶ Belli Bir Birlik Amacını Gerçekleştirmeyi Hedeflemeleri
- ▶ Bağlayıcı Olmaları ve Zorunlu Biçimde Uygulanmaları
- ▶ Hukuk Süjeleri Bakımından Hak ve Yükümlülükler Doğurmaları

Kararlar Özellikleri

- ⇒ Genel Kapsama Sahip Olmamaları

- ⇒ Bağlayıcı Olmaları ve Zorunlu Biçimde Uygulanmaları
- ⇒ Hukuk Süjeleri Bakımından Hak ve Yükümlülükler Doğurmaları

Bağlayıcı Olmayan Kaynaklar

- 👉 Öneri
- 👉 Görüşler

Diğer Kaynaklar

- 👉 Sözleşme ya da anlaşmalar
- 👉 Sui generis kaynaklar
- 👉 Tamamlayıcı hukuk
- 👉 Temel hak ve özgürlüklerdir.

NorFuLL Paylaşım Mekanı
2014'